

**UCHWAŁA Nr 372/XXX/17
RADY MIASTA ŻORY
z dnia 30 marca 2017r.**

w sprawie: **przyjęcia Miejskiego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Żory na lata 2017 – 2019.**

Na podstawie art. 18 ust. 1, ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U z 2016r. poz. 446 ze zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2016r. poz. 575 ze zm.)

**RADA MIASTA
u c h w a ł a:**

§ 1

Przyjmuje się Miejski Program Wspierania Rodziny dla Miasta Żory na lata 2017 – 2019 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach.

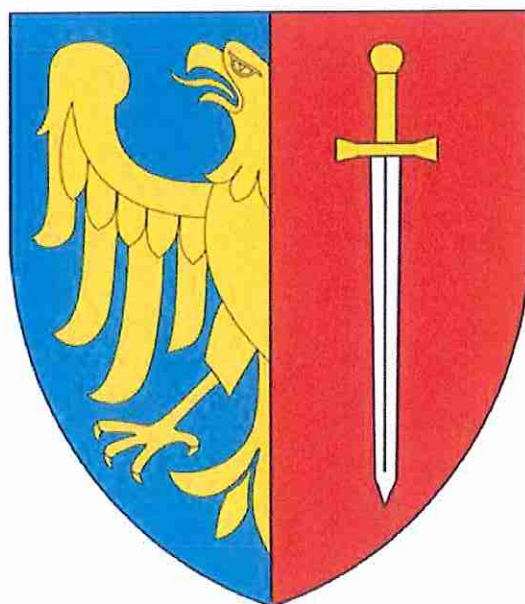
§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Piotr Koszyła

Załącznik nr 1 do Uchwały Rady Miasta Żory
Nr 372/XXX/17 z dnia 30.03.2017r.

**MIEJSKI PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
DLA MIASTA ŻORY
NA LATA 2017 – 2019**

ŻORY 2017

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	3
II. Diagnoza środowiskowa	4
1. Demografia	4
2. Edukacja	5
3. Mieszkalnictwo	7
4. Analiza problemów społecznych Miasta Żory	7
III. Zasoby instytucjonalne Miasta Żory	9
IV. Analiza SWOT	24
V. Cel główny	25
VI. Cele szczegółowe	25
VII. Źródła finansowania	29
VIII. Sposób monitorowania programu	29
IX. Spis wykresów i tabeli	30

*„Rodzina jest pierwszą i podstawową szkołą miłości społecznej.
Trzeba uczynić wszystko, ażeby ta szkoła mogła pozostawać sobą.
Równocześnie zaś rodzina musi być na tyle silna miłością wzajemną wszystkich,
którzy ją tworzą – że potrafi pozostać ostoją dla człowieka
pośród wszystkich niszczycielskich prądów i bolesnych doświadczeń.”*
Jan Paweł II

I. WSTĘP

Rodzina to podstawowa komórka społeczeństwa i naturalne środowisko wychowawcze dziecka, która oddziałuje na jego osobowość, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Powinna być najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka oraz źródłem zaspokajania jego potrzeb w sferze psychicznej i materialno - bytowej. Rodzina funkcjonalna, konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Uzależnienia, przemoc w rodzinie, niezaradność i brak umiejętności wychowawczych, zdarzenia losowe wywołujące sytuacje kryzysowe oraz zła sytuacja materialna to główne problemy dezorganizujące życie rodzin.

„Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie samodzielnie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”.

Zgodnie z art. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 09.06.2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.”

Samorządy lokalne powinny wspierać rodzinę poprzez rozwój sieci placówek zapewniających opiekę i wychowanie w systemie dziennym bez konieczności opuszczenia środowiska lokalnego, np.: świetlic środowiskowych, ochronek dla dzieci i klubów. Bardzo ważna jest w tym obszarze współpraca z organizacjami pozarządowymi i pobudzanie aktywności społecznej do ich tworzenia. Poza tym, rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny udziela się pomocy w formie: poradnictwa rodzinnego, terapii rodzinnej i pracy socjalnej.

Szczególną uwagę ustawodawca poświęca działaniom profilaktycznym. Uznaje on, że są znacznie mniej kosztowne niż specjalistyczne działania, których wymaga rodzina, gdy doszło do umieszczenia dziecka w pieczy. Ponadto umożliwia uniknięcie traumy związanej z umieszczeniem dziecka poza rodziną naturalną.

Głównym założeniem niniejszego programu jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Konieczność stworzenia niniejszego programu wynika, z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2019 skierowany jest do dwóch rodzajów rodzin. Jego zadaniem jest zdiagnozowanie i określenie działań dla rodzin, które są zagrożone dysfunkcyjnością, ze względu na problemy z jakimi się borykają – działania profilaktyczne, a także rodzin które już są dysfunkcyjne – działania naprawcze.

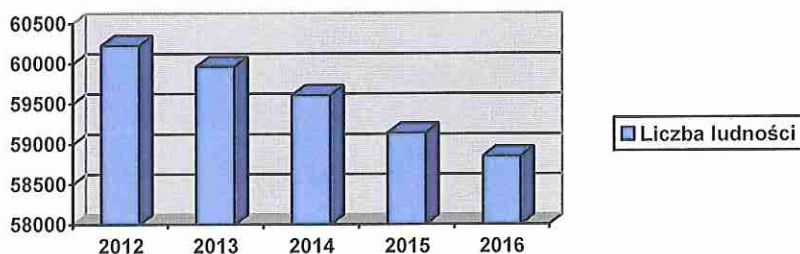
Program jest spójny z wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Śląskim na lata 2016 – 2020.

II. DIAGNOZA ŚRODOWISKOWA

1. Demografia

Obszar Miasta Żory zajmuje powierzchnię ok. 65 km². Zamieszkuje go 58848 mieszkańców (stan na 31.12.2016 r.). Liczba mieszkańców w porównaniu z latami ubiegłymi spada, co prezentuje wykres nr 1. Struktura wiekowa ludności Miasta Żory zaprezentowana została w tabeli nr 1.

Wykres 1. Liczba ludności w Żorach na przestrzeni lat 2012 - 2016

Źródło: www.bip.zory.pl

Tabela 1. Ludność Miasta Żory z podziałem na kategorie wiekowe za lata 2012 - 2016

Wiek mieszkańców	Lata				
	2012	2013	2014	2015	2016
do 20 lat	12835	12780	12661	12589	12543
20-30 lat	9880	9284	8711	8020	7512
31-40 lat	11185	11325	11373	11359	11170
41-50 lat	6034	6120	6343	6638	7066
51-60 lat	10359	9679	8961	8360	7703
Powyżej 60 lat	9932	10772	11565	12172	12854
Ogółem	60225	59960	59605	59138	58848

Źródło: www.bip.zory.pl

Jak wynika z powyższych danych statystycznych najczęściej bo ok. 22% stanowią mieszkańcy powyżej 60 roku życia. Analizując dane statystyczne z lat ubiegłych wynika, że zwiększa się liczba mieszkańców w wieku 41-50 lat oraz liczba mieszkańców powyżej 60 roku życia. Przedział wiekowy do 20 lat i 31 - 40 lat pozostaje na stałym poziomie, natomiast przedziały 20 - 30 lat, 51 - 60 lat ulegają zmniejszeniu. Z powyższego wynika, że społeczeństwo miasta Żory starzeje się.

2. Edukacja

Zgodnie z art. 70 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej każdy człowiek przebywający na terytorium Polski ma prawo do nauki. Nauka elementarna jest na mocy przepisów prawa obowiązkowa, po osiągnięciu w przedszkolu gotowości (dojrzałości) szkolnej przez dzieci, od 7. do 18. roku życia, ale status instytucji obowiązkowych mają jedynie szkoła podstawowa i gimnazjum.

W poniższej tabeli przedstawione zostały placówki oświatowe publiczne i niepubliczne funkcjonujące na terenie Miasta Żory.

Tabela 2. Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Miasta Żory stan na 31.12.2016r.

Rodzaj placówki	Ilość	
	Publiczne	Niepubliczne
Przedszkola i punkty przedszkolne	7	8
Zespoły Szkolno - Przedszkolne	5	0
Szkoły Podstawowe	4	0
Zespoły Szkół	4	0
Gimnazja	2	0
Szkoły Ponadgimnazjalne	5	0
Placówki niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych	0	11
Pozostałe placówki niepubliczne	0	9
Razem:	27	28

Źródło: www.bip.zory.pl

Przed podjęciem procesu edukacji rodzina może skorzystać ze wsparcia opiekuńczego w postaci Żłobków i Klubów Dziecięcych. Na terenie Miasta Żory działa obecnie 5 żłobków i klubów dziecięcych, w tym jeden miejski i cztery placówki niepubliczne, które zapewniają opiekę łącznie dla 293 dzieci (stan na 31.12.2016r.).

Znaczna część wydatków budżetu Miasta Żory corocznie przeznaczona jest na: oświatę i wychowanie – ok. 40,9 % ogółu wydatków budżetu Miasta oraz na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – ok. 9,8 % ogółu wydatków. (źródło: „Statystyczne Vademecum Samorządowca 2016”).

3. Mieszkalnictwo

Jedną z najważniejszych potrzeb zapewniających prawidłowe funkcjonowanie rodziny jest posiadanie własnego mieszkania. Oprócz mieszkań spółdzielczych i własnościowych Miasto Żory posiada w swoich zasobach lokale socjalne i komunalne. Dodatkowo dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, z powodu np. niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, samotnego macierzyństwa, czy opuszczenia rodziny zastępczej lub placówki Miasto Żory umożliwia pobyt w mieszkaniach chronionych. Stan mieszkań socjalnych i komunalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Stan mieszkań socjalnych i chronionych w zasobach Miasta Żory, za lata 2012 -2016

Rodzaje mieszkań	LATA				
	2012	2013	2014	2015	2016
Mieszkania komunalne	961	955	927	948	915
w tym: socjalne	251	252	237	235	243
Mieszkania chronione	5	5	5	5	6

Źródło: Dane statystyczne Zarządu Budynków Miejskich w Żorach, z dnia 07.03.2017r oraz ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żory na lata 2014 – 2020 z grudnia 2016 r.

Liczba mieszkań dostępnych w ramach zasobów miejskich nie jest wystarczająca dla zabezpieczenia potrzeb mieszkańców, ponieważ średni czas oczekiwania na przydział wynosi ok. 3 lat. Przykładowo na dzień 30 czerwca 2016 r., na przydział mieszkania z zasobów Miasta Żory oczekiwało 109 osób lub rodzin. Z danych statystycznych Zarządu Budynków Miejskich w Żorach wynika, że spada ilość mieszkań komunalnych, natomiast ilość mieszkań socjalnych pozostaje na stałym poziomie.

4. Analiza problemów społecznych Miasta Żory

Nadrzędną jednostką udzielającą wsparcia rodzinom potrzebującym pomocy na terenie Miasta Żory jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żorach, który w swojej strukturze posiada Ośrodek Interwencji Kryzysowej, placówkę wsparcia dziennego Świetlicę dla Dzieci „Horyzont”, Noclegownię wraz ze świetlicą oraz Schroniskiem dla bezdomnych.

Według danych statystycznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach w 2016 roku pomocą objęto 714 rodzin i jest to o ok. 4% mniej, w stosunku do roku 2015. Liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej wraz z ich strukturą dzietności przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Liczba rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach wraz ze strukturą dzietności

Typ rodzin objętych pomocą społeczną	LATA				
	2012	2013	2014	2015	2016
Rodziny ogółem:	753	753	738	743	714
W tym o liczbie dzieci					
1	119	116	113	122	103
2	121	117	116	100	79
3	73	66	71	55	47
4	26	27	26	30	21
5	18	9	7	13	9
6	6	7	8	3	4
7 i więcej	2	5	0	3	2

Źródło: Sprawozdanie MPiPS w Żorach za lata 2012 - 2016

Najczęstszym powodem przydzielania świadczeń oraz udzielania pomocy jest ubóstwo oraz długotrwała lub ciężka choroba. Zaznacza się jednak, że ubóstwo ma tendencję spadkową, a długotrwała lub ciężka choroba tendencję wzrostową. Może to mieć swoje odzwierciedlenie w starzejącym się społeczeństwie Miasta Żory. Można również zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat nie zmienia się tendencja w następujących obszarach: niepełnosprawność, przemoc w rodzinie i ochrona macierzyństwa. Natomiast spada ilość osób korzystających z pomocy społecznej z powodu: bezrobocia i bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zmniejszająca się ilość osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia ma swoje potwierdzenie w spadającej stopie bezrobocia dla miasta Żory, która na koniec 2013 roku wynosiła 10,8 %, a na koniec 2015 r. 8,4 % (*Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca z roku 2016*). Można przypuszczać,

że wpływ na to ma np. powstawanie nowych miejsc pracy. Szczegółowy opis powodów przyznawania wsparcia pomocy społecznej prezentuje tabela nr 5.

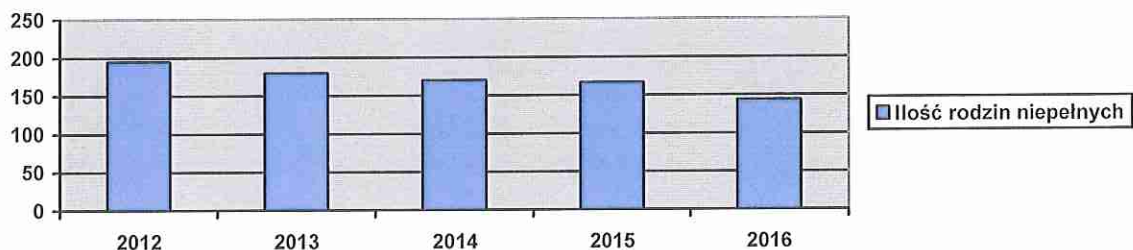
Tabela 5. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną oraz najczęstsze powody udzielania rodzinom świadczeń w latach 2012-2016

Powód trudnej sytuacji w rodzinie	Lata				
	2012	2013	2014	2015	2016
Ubóstwo	469	482	513	452	439
Bezdomność	83	78	101	81	100
Potrzeba ochrony macierzyństwa	88	90	92	104	86
w tym wielodzietność:	50	59	66	70	64
Bezrobocie	327	359	347	311	256
Niepelnosprawność	253	256	261	256	245
Długotrwała lub ciężka choroba	179	179	206	263	265
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	143	151	167	157	118
W tym: rodziny niepełne:	103	141	146	124	99
Rodziny wielodzietne:	35	14	21	39	19
Przemoc w rodzinie	22	24	24	25	21
Alkoholizm i narkomania	36	34	60	42	75
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	5	12	2	19	13

Źródło: Sprawozdanie MPiPS za lata 2012 - 2016

Jednakże zdarzają się negatywne zjawiska, które wpływają na spadek poziomu życia rodzin, powodują wzrost agresji, często prowadzą do rozpadu rodzin, a tym samym wzrostu liczby rodzin niepełnych, co pogłębia degradację rodziny. Liczbę rodzin niepełnych korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach, pokazuje wykres nr 2.

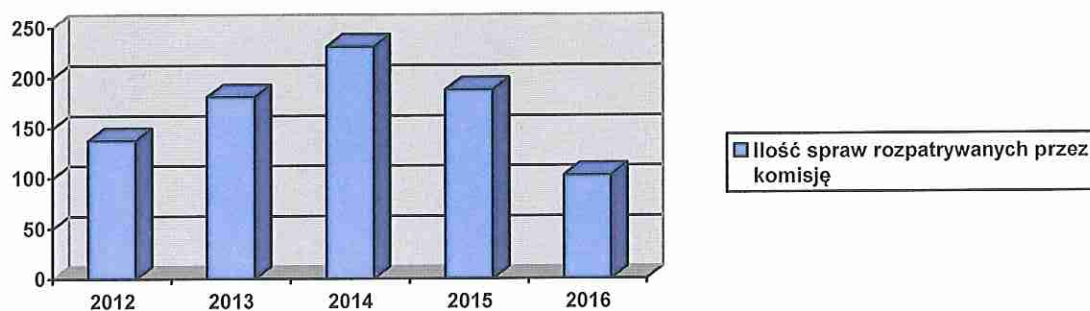
Wykres 2. Ilość rodzin niepełnych korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach w latach 2012 – 2016

Źródło: Sprawozdanie MPiPS za lata 2012 - 2016

Analizując dane dotyczące powodów przyznawania świadczeń pomocy społecznej zauważa się, że jednym z obszarów, który ma tendencję wzrostową i wpływa na rozpad rodziny jest alkoholizm. Kluczowym podmiotem zajmującym się tym problemem na terenie Miasta Żory jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ilość spraw rozpatrywanych przez komisję przedstawia poniższy wykres:

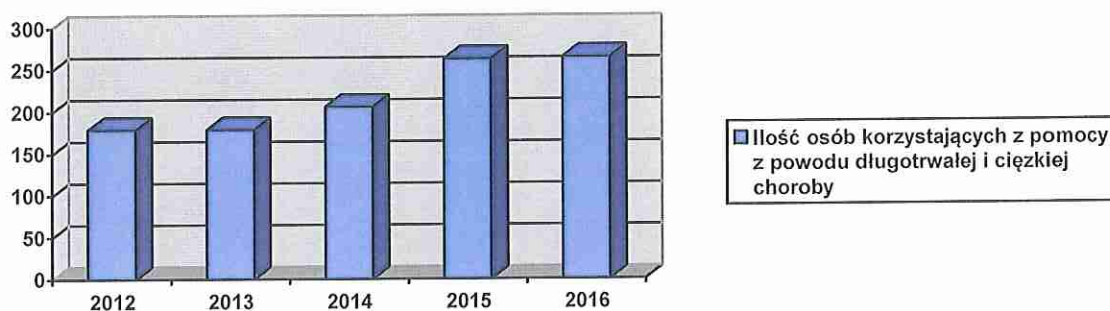
Wykres 3. Ilość spraw rozpatrywanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2012 – 2016

Źródło: Ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żory na lata 2014 – 2020, z grudnia 2016r.

Kolejnym obszarem, na który warto zwrócić uwagę jest długotrwała lub ciężka choroba, która również ma tendencję wzrostową. Problem ten może mieć swoją przyczynę w starzejącym się społeczeństwie Miasta Żory. Tendencję tą prezentuje poniższy wykres.

Wykres 4. Liczba osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Źródło: Sprawozdanie MPiPS za lata 2012 - 2016

Niewątpliwie duże znaczenia dla funkcjonowania rodziny mają środki finansowe przekazywane w ramach świadczeń rodzinnych i dodatków, które niejednokrotnie stanowią jedyny dochód rodziny. Skalę wsparcia kierowanego przez Dział Świadczeń Rodzinnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach do osób potrzebujących, prezentuje poniższa tabela.

Tabela 6. Liczba rodzin objętych pomocą Działu Świadczeń Rodzinnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach w latach 2012 – 2016

Liczba rodzin objętych pomocą	Lata				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych	2128	2038	1980	1911	2183
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego	324	317	318	294	285
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego					2287

Źródło: Dane MOPS w Żorach z dnia 09.03.2017r.

Jak wynika z danych przedstawionych w powyższej tabeli w latach 2012 – 2016 liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych utrzymuje się na zbliżonym poziomie, zaś ilość rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego nieznacznie spadła. W roku 2016 w związku z wprowadzeniem programu „500+”, blisko 2300 rodzin zostało objęte dodatkowo świadczeniem wychowawczym, wynikającym z tego programu.

Kolejnym problemem wymagającym uwagi przy analizie problemów społecznych jest potrzeba interwencji sądu w Życie rodziny. Z danych pozyskanych z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Żorach wynika, że w 2016 r., 210 rodzin objętych było nadzorem kuratora rodzinnego, a 396 rodzin nadzorem kuratora karnego. Należy zauważyć, że w 2016 r. nastąpił spadek zarówno wniosków o objęcie nadzorem kuratora rodzinnego i karnego, jak i spadek ilości rodzin objętych nadzorem kuratorskim. Zjawisko to obrazują poniższe tabele.

Tabela 7. Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora rodzinnego w latach 2012-2016

Rok	Stan na początek roku	Wpłynęło	Zakończono	Stan na koniec roku
2012	269	119	153	235
2013	235	117	104	248
2014	248	149	125	272
2015	272	121	105	288
2016	288	105	183	210

Źródło: Dane statystyczne Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 20.02.2017r.

Tabela 8. Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora karnego w latach 2012-2016

Rok	Stan na początek roku	Wpłynęło	Zakończono	Stan na koniec roku
2012	641	197	374	464
2013	464	255	238	481
2014	481	263	260	484
2015	484	252	244	492
2016	492	179	275	396

Źródło: dane statystyczne Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 20.02.2017r.

W rodzinach borykających się z problemami opiekuńczo - wychowawczymi kolejnym wskaźnikiem jest liczba nieletnich objętych nadzorem kuratorskim. Jak wynika z danych Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Żorach, w 2016 r., 62 nieletnich objętych było takim nadzorem, wpłynęło 33 nowych nadzorów, zakończono 39 nadzorów. Analizując poniższe dane statystyczne można zauważyć tendencję spadkową zarówno nowych nadzorów jak i ogólnej liczby osób objętych nadzorem. Pomimo spadku ilości nadzorów w roku

2016, nadal uważa się to za problem, ponieważ w okresie 2012 – 2015 ilości te stale rosły. Można domniemywać, że wpływ na spadek ilości osób objętych nadzorem kuratora rodzinnego miało zwiększenie większej ilości rodzin objętych wsparciem w postaci asystenta rodziny.

Tabela 9. Liczba nieletnich objętych nadzorem kuratorskim

Rok	Stan na początek roku	Wpłynęło	Zakończono	Stan na koniec roku
2012	77	38	37	78
2013	78	42	43	77
2014	77	45	46	76
2015	76	34	42	68
2016	68	33	39	62

Źródło: Dane statystyczne Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 30.01.2017r.

Napięcie, w jakim żyją rodziny borykające się z różnymi trudnościami powoduje, że ich członkowie potrzebują pomocy profesjonalistów. Stworzono im możliwość korzystania z takiej formy wsparcia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Żorach.

Tabela 10. Liczba osób objętych działaniami w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Żorach w latach 2012 - 2016

Liczba osób objętych działaniami w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Żorach	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w tym: z prawnego i psychologicznego	571	535	549	461	492
Liczba osób korzystających ze schronienia w Hostel	55	42	49	40	40
Liczba osób korzystających ze „Szkoły dla Rodziców”	0	6	0	0	0
Liczba osób korzystających z telefonu zaufania	23	22	22	0	0
Liczba spraw związanych z problemami opiekuńczo- wychowawczymi	78	33	40	38	51

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Żorach z dnia 08. 03.2017r.

Z danych Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Żorach wynika, że ilość osób korzystających z różnych form wsparcia, tj. poradnictwa specjalistycznego, schronienia w hostelu z roku na rok nieznacznie spada. Ma to również przełożenie na liczbę porad związanych z problemami

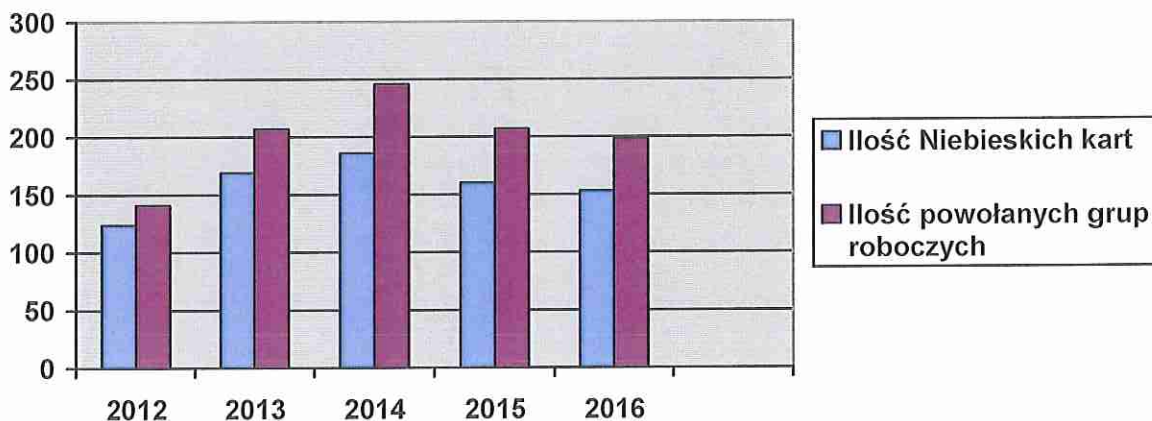
opiekuńczo-wychowawczymi, które także odnotowały spadek. W latach 2012 – 2014 funkcjonował przy ośrodku Telefon Zaufania, którego prowadzenie ze względu na wysokie koszty i nikłe zainteresowanie zostało zawieszona.

Jednym z problemów, których skutkiem jest degradacja rodziny jest przemoc. W celu jej przeciwdziałania na mocy Zarządzenia Prezydenta Miasta Żory z dnia 23.03.2011 r. powołano do działania Zespół Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, składający się z przedstawicieli miejskich instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny. Celem zespołu jest wsparcie rodzin dotkniętych przemocą. Do zadań zespołu należy w szczególności:

- a) integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- b) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- c) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- d) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- e) rozpowszechnianie informacji o instytucjach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- f) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Poniższy wykres przedstawia liczbę założonych Niebieskich Kart, a także powołanych grup roboczych. Z danych statystycznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach wynika, że w latach 2012 – 2014 ilość Niebieskich Kart wzrastała, a od 2015 nieznacznie spada, co ma również odzwierciedlenie w liczbie powołanych grup roboczych. Procesy te przedstawione zostały na poniższym wykresie.

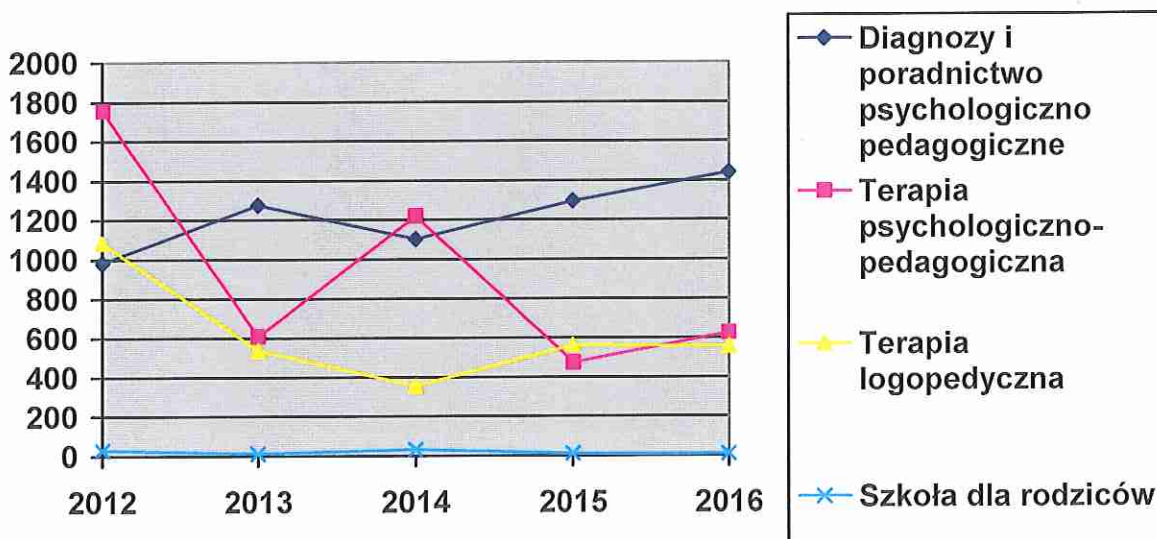
Wykres 5. Liczba założonych „Niebieskich Kart” oraz powołanych grup roboczych w latach 2012 – 2016

Źródło: Dane statystyczne MOPS w Żorach

W systemie pomocy dziecku i rodzinie dużą rolę pełnią działania Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej. Poniższy wykres ilustruje ilość osób objętych pomocą oraz formy udzielonej pomocy.

Wykres 6. Osoby objęte działaniami Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej oraz formy udzielonej pomocy w latach 2012-2016

Źródło: Dane statystyczne Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Żorach z dnia 26.01.2017r.

Jak wynika z powyższych danych statystycznych na przełomie 2012 – 2016 roku znacznie wzrosła ilość diagnoz i poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, a spadła ilość terapii. Osoby korzystające ze szkoły dla rodziców są nikłym procentem w skali działań prowadzonych przez Poradnię w latach 2012 - 2016.

Poza szeregiem instytucji takich jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Sąd Rejonowy, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, działalność na rzecz dziecka i rodziny prowadzą placówki wsparcia dziennego, jakimi są świetlice. Na terenie Miasta Żory funkcjonują dwie świetlice mające status placówki wsparcia dziennego, jedna Świetlica dla Dzieci „Horyzont” działająca w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, a druga Ochronka dla Dzieci Caritas prowadzona na terenie Miasta przez Fundację Caritas.

Z zajęć w tych placówkach korzystają przede wszystkim dzieci pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych. Poniższa tabela ilustruje ilość dzieci uczęszczających do wyżej wymienionych placówek.

Tabela 11. Liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego

Liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba dzieci uczęszczających do Świetlicy dla Dzieci „Horyzont’	65	68	56	70	47
Liczba dzieci uczęszczających do Ochronki Caritas	36	31	36	32	30

Źródło: Dane statystyczne MOPS Żory i Fundacji Caritas z dnia 18.01.2017 roku

Jak wynika z powyższych danych opieką placówek wsparcia dziennego na terenie Miasta Żory objętych jest rocznie około 100 dzieci. Zaznacza się tu, że Ochronka dla Dzieci Caritas obejmuje opieką dzieci w wieku 3 do 5 lat, natomiast do Świetlicy dla Dzieci Horyzont uczęszczają dzieci w wieku 6 – 18 lat.

Oprócz placówek wsparcia dziennego uregulowanych w Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o Wspieraniu Rodzin i Systemie Pieczy Zastępczej, na terenie Miasta Żory funkcjonują świetlice lub kluby prowadzone przez stowarzyszenia. Przykładową organizacją pozarządową prowadzącą taką pracę jest Stowarzyszenie „Po Prostu Partner”. W okresie od 2012r. do 2016r.

prowadziło dwie świetlice. Jedna ma swoją siedzibę przy ul. Ks. Przemysława, a druga w Szkole Podstawowej nr 1 w Żorach i uczęszcza do nich łącznie 60 dzieci.

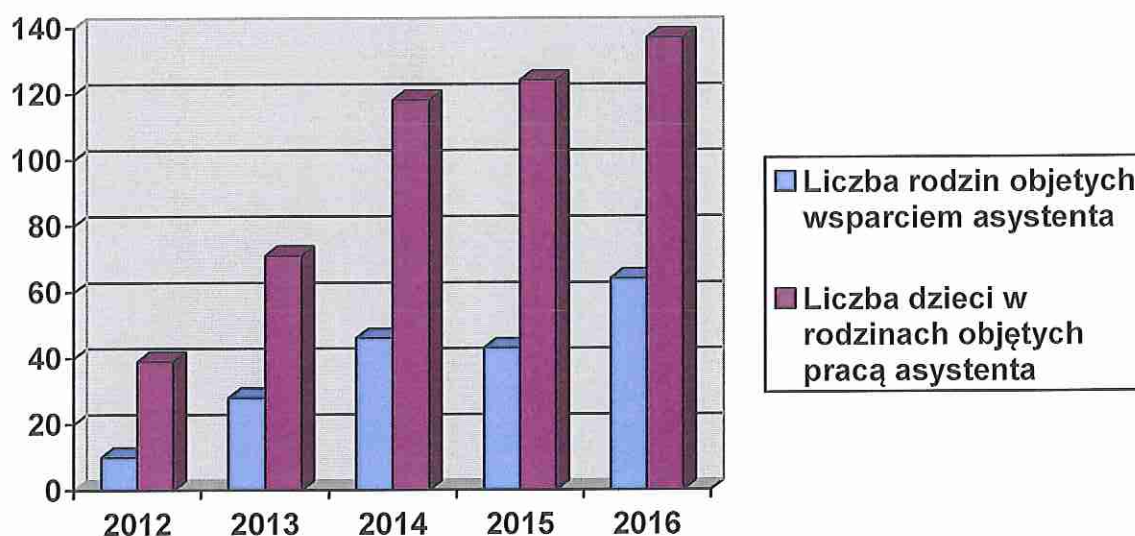
Wszystkie zaprezentowane tu dane dowodzą jak ważny na terenie Miasta Żory jest dalszy rozwój i udoskonalenie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w ramach tego systemu powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej lub zapewniony został szybki do niej powrót tych dzieci, które z uwagi na ich dobro musiały zostać umieszczone w różnych formach opieki zastępczej.

Jednym z takich istotnych działań jest zatrudnianie asystentów rodziny, którzy mają pełnić odmienną funkcję od pracownika socjalnego. Ich zadaniem nie jest przyznawanie świadczeń pieniężnych, ale całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych dysfunkcjami, niewydolnych wychowawczo. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystentów rodziny dostosowany jest do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Efektem prawidłowo prowadzonej przez asystenta pracy z rodziną, powinno być pozostanie dziecka w rodzinie lub jego powrót do rodziców i przywrócenie rodzinie umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Aby praca asystenta przyniosła zakładane efekty, nie może on mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin, z którymi będzie intensywnie pracował. Dostatecznie istotnym elementem z punktu omawianych zagadnień jest to, że koszty ekonomiczne i społeczne utrzymania dzieci w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej znacznie przewyższają koszty zatrudniania asystentów rodziny.

Ilość rodzin objętych wsparciem w postaci asystenta rodziny uzależniona jest od ilości zatrudnionych asystentów. Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach przedstawionych w poniższym wykresie wynika, że w roku 2012 zatrudniony był jeden asystent, co miało przełożenie na niewielką ilość rodzin objętych tą formą wsparcia. W latach kolejnych wzrosła ilość zatrudnionych asystentów, co spowodowane było między innymi wzrostem potrzeb klientów ośrodka oraz ilością postanowień sądu o zobowiązaniu do współpracy z asystentem rodziny. Przykładowo w roku bieżącym postanowieniem sądu zobowiązano do współpracy z asystentem 22 rodziny, co stanowi 40% ogółu rodzin objętych wsparciem (stan na 11.03.2017 r.).

Udział procentowy rodzin zobowiązanych do współpracy z asystentem przez sąd może mieć swoje odzwierciedlenie w danych statystyczne z Sądu Rejonowego w Żorach, które zostały przedstawione w tabelach 7, 8, 9 obrazujących spadek ilości przydzielanych nadzorów kuratorskich.

Wykres nr 7. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

Źródło: Dane statystyczne MOPS Żory

Ważnym aspektem w życiu rodziny jest niepełnosprawność ich dziecka. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żorach, stara się wspierać rodziny wychowujące dzieci niepełnosprawne poprzez świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych. Jak wskazują dane statystyczne ośrodka takim wsparciem od 2014 roku do chwili obecnej jest objętych troje dzieci.

III. ZASOBY INSTYTUCJONALNE MIASTA

Sieć instytucji i organizacji, które mogą być realizatorami lub współpartnerami w realizacji Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 przedstawia się następująco:

Tabela 12. Sieć instytucji i organizacji będących realizatorami i współpartnerami programu

	INSTYTUCJE RZĄDOWE I SAMORZĄDOWE
Nazwa instytucji	<i>Formy działania w latach 2017 – 2019</i>
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Praca socjalna na rzecz rodzin niewydolnych wychowawczo, 2. Systemowe wsparcie rodziny lub osoby znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, po przez udzielanie pomocy materialnej i rzeczowej, 3. Objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci, 4. Interwencje w środowiskach zagrożonych przemocą fizyczną i psychiczną, 5. Monitorowanie rodzin i osób dotkniętych przemocą, 6. Działanie Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, 7. Interdyscyplinarne podejście do organizowania wielozakresowej pomocy dla dzieci i ich rodzin, 8. Działanie Interdyscyplinarnego Zespołu Pomocy Dziecku i Rodzinie, 9. Prowadzenie poradnictwa prawnego i rodzinnego.
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żorach Świetlica dla Dzieci Horyzont	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie autorskiego programu wychowawczego „Wygrać siebie”, wspierającego rozwój osobisty dzieci i młodzieży, 2. Prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych, 3. Pomoc w odrabianiu lekcji i prowadzenie zajęć reedukacyjnych, 4. Monitorowanie sytuacji szkolnej wychowanków i zapobieganie trudnościom szkolnym, 5. Prowadzenie terapii pedagogicznej, 6. Prowadzenie programów profilaktyki uzależnień, 7. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu, 8. Wsparcie psychologiczne i pedagogiczne w ramach konsultacji indywidualnych, celem wsparcia procesu wychowawczego w rodzinie, 9. Prowadzenie dokarmiania dzieci, 10. Organizacja czasu wolnego, 11. Organizacja zajęć w okresie wakacji, ferii i dni wolnych od zajęć szkolnych w formie zajęć rekreacyjnych, kulturalno-rozrywkowych oraz wycieczek krajoznawczych i turystycznych, 12. W placówce funkcjonuje 16 Drużyna Harcerska „Wataha” im. żołnierzy Wyklętych oraz Klub Turystyki Górskiej PTTK, w ramach których wychowankowie mogą rozwijać swoje zainteresowania.

<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żorach Ośrodek Interwencji Kryzysowej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie terapii indywidualnych i rodzinnych dla dzieci oraz dorosłych, 2. Systemowa praca z całą rodziną, 3. Prowadzenie warsztatów edukacyjnych dla rodziców pt. „Szkoła dla rodziców”, 4. Prowadzenie hostelu dla osób znajdujących się w kryzysie, 5. Prowadzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy, 6. Prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.
<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żorach Dział Świadczeń Rodzinnych</p>	<p>Pomoc rodzinie oraz osobom poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków rodzinnych, 2. Przyznawanie dodatków do zasiłku rodzinnego, 3. Przyznawanie dodatków z tytułu: <ol style="list-style-type: none"> a) urodzenia dziecka, b) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, c) samotnego wychowywania dziecka, d) kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, e) rozpoczęcia roku szkolnego, f) podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania, g) wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej, 4. Przyznawanie zasiłków pielęgnacyjnych, 5. Przyznawanie świadczeń pielęgnacyjnych, 6. Przyznawanie jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka, 7. Przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, 8. Przyznawanie stypendiów szkolnych, 9. Przyznawanie świadczenia wychowawczego.
<p>Zespoły Szkolno-Przedszkolne Szkoły Podstawowe Gimnazja Szkoły Średnie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie programów profilaktycznych i wychowawczych koordynowanych przez wysoko wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną, 2. Organizowanie wielu przedsięwzięć i działań tj. cykle lekcji wychowawczych, szkoleń dla uczniów, rodziców i nauczycieli a także profilaktycznych przedstawień teatralnych mających na celu ograniczenie zjawisk patologicznych, 3. Organizowanie zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, zajęć pozalekcyjnych oraz kół zainteresowań, 4. Systematyczne spotkania pedagogów w ramach szkoleń i warsztatów z osobami zajmującymi się problemami społecznymi tj. przemoc, przestępczość, alkoholizm, dopalacze itp., 5. Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez działanie świetlic szkolnych, 6. Organizowanie konsultacji indywidualnych dla dzieci i rodziców.
<p>Żłobki i Kluby dziecięce</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie opieki dla dzieci do lat 3.
<p>Komenda Miejska Policji</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Interwencja u klienta, 2. Realizowanie programu wychowawczego związanego z bezpieczeństwem dziecka w domu, na drodze i w szkole oraz programu dotyczącego niedostosowania społecznego młodzieży,

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Interwencja u klienta, 2. Nadzór nad nieletnimi i rodziną, 3. Systemowa praca z rodziną objętą nadzorem kuratora, 4. Konsultacje indywidualne dla dzieci i rodziców.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poradnictwo indywidualne dla dzieci oraz rodziców, 2. Terapia pedagogiczna, 3. Terapia psychologiczna, 4. Terapia logopedyczna, 5. Poradnictwo zawodowe w tym programy aktywizacji zawodowej, 6. Prowadzenie zajęć specjalistycznych mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych, 7. Diagnostowanie poprzez orzecznictwo i opiniowanie w zakresie rozwoju psychospołecznego dziecka, 8. Warsztaty edukacyjne dla rodziców pt. „Szkoła dla rodziców”.
Urząd Miasta – Wydział Spraw Społecznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja programu dla rodzin wielodzietnych oraz rodzin zastępczych pn. „Duża rodzina”, 2. Realizacja programów profilaktycznych, zdrowotnych.
	INNE PODMIOTY REALIZUJĄCE WSPARCIE DLA DZIECI I RODZIN
Ośrodek Medyczno-Terapeutyczny "SYRIUSZ"	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i leczenie psychiatryczne, 2. Diagnoza psychologiczna, 3. Psychoterapia indywidualna i grupowa, 4. Pomoc psychologiczna, 5. Terapia stymulująca rozwój dziecka, 6. Warsztaty dla rodziców/opiekunów, psychoedukacja, 7. Terapia przez zabawę, 8. Kinezyterapia, 9. Terapia Weroniki Sherborne, 10. Terapia zajęciowa, 11. Dogoterapia, 12. Zajęcia relaksacyjne, 13. Muzykoterapia, 14. EEG Biofeedback.
SENSUS Centrum Wspierania Rozwoju	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i terapia Integracji Sensorycznej, 2. EEG Biofeedback, 3. Terapia Ręki, 4. Terapia psychologiczna i psychoterapia, 5. Terapia logopedyczna i inne.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej; Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna EGO;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie wszechstronnej pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom, młodzieży i dorosłym, 2. Szerzenie wiedzy i umiejętności ułatwiających codzienne funkcjonowanie, 3. działalność diagnostyczna, terapeutyczna, doradcza i szkoleniowa.
Prywatna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „SILOE”;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i opiniowanie, 2. Prowadzenie Programu Wczesnego Wspomagania Rozwoju, 3. Terapia psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna.
	STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
Żorskie Centrum Organizacji Pozarządowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspomaganie organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny poprzez szkolenia, 2. Bezpłatne udostępnienie pomieszczeń i bazy technicznej, 3. Pozyskiwanie wolontariuszy.
Fundacja Caritas Katowice Ochronka dla Dzieci	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działalność charytatywna na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, o niskim statusie materialnym, 2. Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie placówki wsparcia dziennego – Ochronki Caritas, 3. Prowadzenie zajęć edukacyjno wychowawczych dla dzieci uczęszczających do Ochronki Caritas.
Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie finansowe i rzeczowe dzieci z najuboższych rodzin, 2. Wsparcie finansowe i rzeczowe dzieci chorych, 3. Wsparcie finansowe i rzeczowe instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny.
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną – Ośrodek Wczesnej Interwencji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc medyczna, psychologiczna, edukacyjna dla dzieci, 2. Pomoc edukacyjna dla rodziców, 3. Prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców wychowujących niepełnosprawne dziecko.
Stowarzyszenie ECCE HOMO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc rzeczowa dla rodzin i osób będących w trudnej sytuacji życiowej.

<p>Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Po Prostu Partner</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konsultacje indywidualne dla dzieci i rodziców, 2. Prowadzenie dwóch świetlic dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo, 3. W ramach prowadzenia świetlic dla dzieci realizowanie programów w zakresie profilaktyki uzależnień i zapobieganiu niedostosowaniu społecznemu, 4. Wsparcie finansowe i rzeczowe dzieci z najuboższych rodzin, 5. Terapia pedagogiczna, 6. Zajęcia relaksacyjne, 7. Zajęcia plastyczne, muzyczne i sportowe, 8. Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci uczęszczających do Świetlic, 9. Wspieranie rodzin wychowanków uczęszczających do świetlicy w procesie wychowawczym, 10. Monitorowanie sytuacji szkolnej wychowanków, zapobiegając ich niepowodzeniom w nauce.
<p>Stowarzyszenie Inicjatyw Harcerskich „Dębina”</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie i realizowanie programów z zakresu profilaktyki alternatyw, 2. Wspieranie pracy drużyn harcerskich, w tym drużyny działającej przy Świetlicy dla Dzieci „Horyzont” MOPS w Żorach, 3. Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci ze środowisk dysfunkcyjnych, 4. Prowadzenie działalności edukacyjnej i kształceniowej wśród młodzieży i osób dorosłych, w tym kształcenie wolontariuszy, 5. Wspieranie wolontariatu oraz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej, 6. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci, młodzieży i osób starszych.

Powyższe informacje uzyskano na podstawie ankiet skierowanych do instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz dziecka i rodziny w Mieście Żory.

IV. ANALIZA SWOT

Do określenia celów programu dokonano analizy SWOT w obszarze wsparcia rodziny, wskazując mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, tj. czynniki wewnętrzne i zewnętrzne mające wpływ na funkcjonowanie rodzin w Mieście Żory.

Tabela 13. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny 2. Podejmowanie działań zapobiegających umieszczeniom dzieci poza rodziną naturalną 3. Współpraca instytucji działających na rzecz rodziny 4. Zatrudnianie asystentów rodzin pozwalające na efektywne budowanie mechanizmów współpracy z rodziną i dzieckiem w środowisku naturalnym 5. Zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej 6. Dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych dla rodzin 7. Utworzenie mieszkań chronionych 8. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie 9. Udzielanie rodzinom wsparcia w ramach działalności Ośrodka Interwencji 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewielka liczba ofert wsparcia ze strony organizacji pozarządowych w obszarze wspierania rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi 2. Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców 3. Brak pozytywnych wzorców osobowych rodzinach dysfunkcyjnych 4. Brak specjalistów psychiatrii dziecięcej
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie rodzinom konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (pomoc prawna i psychologiczna) 2. Wzrost świadomości dotyczącej korzyści z podjęcia przez rodziny współpracy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych 3. Kontynuowanie usług świadczonych przez asystentów rodzin (pomoc rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych) 4. Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę 5. Kontynuowanie usług świadczonych przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osłabienie więzi rodzinnych 2. Wzrost kosztów utrzymania rodziny 3. Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców 4. Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, zjawisko „dziedziczenia biedy” 5. Długotrwały i trudno mierzalny proces przywracania rodzinie zdolności prawidłowego funkcjonowania 6. Brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo 7. Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne

V. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Głównym celem niniejszego programu jest kontynuacja budowy lokalnego systemu wspierania rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełnienia tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno być ostatecznością, po wykorzystaniu przez Miasto wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

VI. CELE SZCZEGÓŁOWE

Pozostałością dawnych problemów Miasta (tj. bezrobocia, ubóstwa) jest zjawisko patologii społecznej, wyuczona bezradność i niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, które bez pomocy z zewnątrz nie zostaną samodzielnie przez rodzinę rozwiązane.

Analiza danych oraz dotychczasowe doświadczenia wskazują w pierwszej kolejności na ogromną potrzebę wsparcia rodzin naturalnych już na etapie, gdy problemy się rozpoczynają. Należy opracować taki system, aby nie dopuścić do sytuacji, kiedy dziecko musi opuszczać własną naturalną rodzinę. Jest to duży obszar skorelowanych działań zarówno profilaktycznych jak i zmniejszających skutki patologii, skierowanych do rodzin lub osób wymagających pomocy materialnej, specjalistycznej i socjalnej.

Zadania podjęte do realizacji w ramach Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- Ustawa z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żory na lata 2014-2020.

Zaprezentowana poniżej tabela przedstawia zadania oraz cele szczegółowe niniejszego Programu.

Tabela 14. Cele szczegółowe i zadania programu

Cele szczegółowe	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy
1. Działania profilaktyczne w środowiskach ryzyka oraz rozwój edukacji rodzin i podnoszenie kompetencji rodzicielskich	1.1. Rozwijanie stałego monitoringu rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin zagrożonych kryzysem poddanych monitoringowi pracowników socjalnych 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żorach
	1.2. Podejmowanie działań profilaktycznych wobec rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny	<ul style="list-style-type: none"> Liczba porad udzielonych rodzinom Liczba pracy socjalnej 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żorach
	1.3. Organizacja różnorodnych form wsparcia mających na celu wzrost społecznej świadomości znaczenia rodziny, jej prawidłowego funkcjonowania, przygotowania do pełnienia ról w rodzinie, itp. (np. szkoła dla rodziców, trening umiejętności wychowawczych)	<ul style="list-style-type: none"> Liczba i rodzaj zorganizowanych form wsparcia Liczba osób objętych formami wsparcia 	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Żorach</p> <p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żorach</p> <p>Inne podmioty prowadzące wsparcie dla dziecka i rodziny</p>
2. Rozszerzenie dostępu do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i innych specjalistycznych form wspierania rodzin (terapeutycznych, mediacyjnych, prawnych, itp.), zwłaszcza dla rodzin, które znalazły	2.1. Poszerzenie oferty wsparcia i poradnictwa oraz pomocy psychologicznej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba działających miejsc wsparcia i poradnictwa oraz pomocy psychologicznej Liczba udzielonych porad Liczba osób objętych poradnictwem 	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Żorach</p> <p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żorach</p> <p>Inne podmioty prowadzące wsparcie dla dziecka i rodziny</p>
	2.2. Rozwój wybranych form pracy z rodziną, w tym pracy terapeutycznej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba i rodzaj przeprowadzonych programów terapeutycznych Liczba osób objętych programami 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Żorach

<p>się w szczególnej sytuacji</p>		<p>Żorach</p> <p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Świetlica dla Dzieci „Horyzont” w Żorach</p> <p>Inne podmioty prowadzące wsparcie dla dziecka i rodziny</p>	
<p>2.3. Promowanie i upowszechnianie usług poradnictwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych 	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Żorach</p>	
<p>3. Zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do usług opiekuńczych i specjalistycznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba godzin usług opiekuńczych dla dzieci Liczba godzin usług specjalistycznych dla dzieci Liczba dzieci objętych wsparciem w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych 	<p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żorach</p> <p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żorach</p>	
<p>4. Rozwój asystentury rodzinnej oraz promowanie idei rodziny wspierającej</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zatrudnionych asystentów rodziny Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny Liczba rodzin wspierających Liczba rodzin objętych pomocą rodziny wspierającej Liczba dzieci w rodzinach objętych pomocą rodziny wspierającej 	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żorach</p>	
<p>4.2. Współpraca służb społecznych na rzecz reintegracji rodziny, w tym w szczególności pracy z rodziną biologiczną, której dziecko</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych zespołów Interdyscyplinarnych Liczba rodzin poddanych wsparciu Zespołu 	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żorach</p>	

	zostało umieszczone w pieczy zastępczej	Interdyscyplinarnego	Inne podmioty prowadzące wsparcie dla dziecka i rodziny
5. Wzmacnianie integracji i skoordynowanie działań służb na rzecz rodziny	5.1. Promowanie rodziny, jej pozytywnego modelu oraz budowanie klimatu sprzyjającego zakładaniu i utrzymaniu pełnej rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba asystentów rodziny współpracujących z rodziną biologiczną, z której dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej • Liczba dzieci, które powróciły z rodziny zastępczej do rodziny biologicznej • Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych dotyczących problemów rodzinnych 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żorach Urząd Miasta w Żorach Inne podmioty prowadzące wsparcie dla dziecka i rodziny
	5.2. Rozwijanie i upowszechnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz wolontariuszami w zakresie pracy z rodziną	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podmiotów zajmujących się wsparciem dziecka i rodziny • Liczba działań realizowanych indywidualnie lub w partnerstwie 	Urząd Miasta w Żorach Centrum Organizacji Pozarządowych w Żorach
	5.3. Wzmacnianie lokalnych systemów wsparcia dziennego – wsparcie tworzenia oraz wzmacnianie wyspecjalizowanych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice, klubów, ognisk wychowawczych itp.)	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba placówek wsparcia dziennego • Liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Świetlica dla Dzieci „Horyzont” w Żorach Inne podmioty prowadzące Inne podmioty prowadzące wsparcie dla dziecka i rodziny
6. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny	6.1. Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba i rodzaj udzielonych świadczeń • Kwota udzielonych świadczeń 	
	6.2. Zapewnienie dożywiania w formie jednego gorącego posiłku dzieciom, które tego wymagają	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wydanych posiłków • Liczba dzieci objętych dożywianiem 	

Tabela 15. Cele szczegółowe wraz z zamierzonymi efektami działań

Cel szczegółowy	Zamierzone efekty:
1. Działania profilaktyczne w środowiskach ryzyka oraz rozwój edukacji rodzin i podnoszenie kompetencji rodzicielskich.	1. Zmniejszenie ilości rodzin dysfunkcyjnych 2. Zwiększenie świadomości rodzin w zakresie prawidłowego funkcjonowania
2. Rozszerzenie dostępu do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i innych specjalistycznych form wspierania rodzin (terapeutycznych, mediacyjnych, prawnych, itp.), zwłaszcza dla rodzin, które znalazły się w szczególnej sytuacji:	1. Zwiększenie wiedzy rodzin dysfunkcyjnych o instytucjach, organizacjach i służbach zajmujących się wsparciem dziecka i rodziny 2. Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego i innych form wsparcia rodziny 3. Zwiększenie zaradności życiowej i nabycie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych dla rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej 4. Zwiększenie motywacji rodzin przeżywających trudności do zmiany własnej sytuacji
3. Zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do usług opiekuńczych i specjalistycznych	1. Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i specjalistycznych
4. Rozwój asystentury rodzinnej oraz promowanie idei rodziny wspierającej	1. Zmniejszenie ilości dzieci umieszczanych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej 2. Zwiększenie ilości zatrudnionych asystentów rodziny 3. Pozyskanie rodzin wspierających
5. Wzmacnianie integracji i skoordynowanie działań służb na rzecz rodziny	1. Zwiększenie wiedzy i umiejętności pracowników różnych instytucji i służb uczestniczących w realizacji programu 2. Poprawa współpracy pomiędzy instytucjami i służbami realizującymi program 3. Zwiększenie efektywności wykorzystania istniejącego systemu wsparcia rodziny i dziecka na terenie Miasta Żory
6. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny	1. Zwiększenie standardu życia rodziny

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017.– 2019 odbywać się będzie w ramach środków z budżetu Miasta Żory oraz środków pozyskiwanych z innych źródeł.

VIII. SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz bieżącej analizy z realizacji poszczególnych projektów ze szczególnym uwzględnieniem osiągniętych efektów. Program to dokument otwarty i elastyczny to znaczy może podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, rozeznanymi potrzebami Miasta oraz wymogami prawa.

Spis wykresów i tabel

Wykresy

1. Liczba ludności w Żorach na przestrzeni lat 2012 - 2016	4
2. Ilość rodzin niepełnych korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach w latach 2012 – 2016	10
3. Ilość spraw rozpatrywanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2012 – 2016	10
4. Liczba osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby	11
5. Liczba założonych „Niebieskich kart” oraz powołanych grup roboczych w latach 2012 – 2016	15
6. Osoby objęte działaniami Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej oraz formy udzielonej pomocy w latach 2012-2016	15
7. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	18

Tabele

1. Ludności Miasta Żory z podziałem na kategorie wiekowe za lata 2012 - 2016	5
2. Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Miasta Żory, stan na 31.12.2016r.	6
3. Stan mieszkań socjalnych i chronionych w zasobach Miasta Żory, za lata 2012 - 2016	7
4. Liczba rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach wraz ze strukturą dzietności	8
5. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną oraz najczęstsze powody udzielania rodzinom świadczeń w latach 2012-2016	9
6. Liczba rodzin objętych pomocą Działu Świadczeń Rodzinnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach w latach 2012 – 2016	11
7. Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora karnego w latach 2012-2016	12
8. Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora rodzinnego w latach 2012-2016	12
9. Liczba nieletnich objętych nadzorem	13
10. Liczba osób objętych działaniami w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Żorach w latach 2012 - 2016	13
11. Liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego	16
12. Sieć instytucji i organizacji będących realizatorami i współpartnerami programu	19
13. Analiza SWOT	24
14. Cele szczegółowe i zadania programu	26
15. Cele szczegółowe wraz z zamierzonymi efektami działań	29

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Piotr Koszyła